

О.Є. РУБЕЛЬ,

кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
Інституту проблем ринку та економіко-
екологічних досліджень НАН України,
м. Одеса

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СЕКТОРІ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ: ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Рекреаційне природокористування є невід'ємним елементом господарства держави, що спрямоване на стимулювання та розвиток ключових галузей, виступає каталізатором соціально-економічного розвитку, прямо або побічно сприяє поліпшенню якості життя населення. На сучасному етапі розвитку суспільства воно виступає як одна з систем, яка направлена на відтворення психічного та фізичного здоров'я людини. У зв'язку з цим, важливим завданням економічної науки є проведення досліджень, які мають сприяти вирішенню проблем освоєння, відтворення та стимулювання діяльності територій та об'єктів з особливим статусом охорони, на засадах раціонального рекреаційного природокористування.

Проте недостатньо проробленим на сьогодні залишається дослідження, систематизація, розробка систем управління інформаційними ресурсами туризму. Зокрема, в контексті екологічного туризму, туризму, пов'язаного з цінними природними територіями.

Проект «Інтерпретація екологічних стежок з метою сприяння управлінню природоохоронними територіями в Чорноморському регіоні (ІнтерТрейлс)», що реалізується неурядовими організаціями п'яти Причорноморських країн: Болгарією, Грузією, Молдовою, Румунією та Україною, підводить підсумки.

Центральною задачею проекту було розробка методології з інтерпретації; підвищення кваліфікації екскурсиводів, що працюють на природоохоронних територіях; оформлення інтерпретації екологічних стежок на заповідних територіях Чорноморського регіону. Під «інтерпретацією» проектом розглядається розкриття цінності біологічних, геологічних та культурно-історичних об'єктів.

Відповідальною за виконання проекту в Україні організацією є Чорноморське відділення Української Екологічної Академії наук (м. Одеса). Партнерами, що приймають участь у створенні інтерпретації, є 2 заповідника (Карадазький природний заповідник і Дунайський біосферний заповідник НАН України) та 2 природних парки (Нижньодністровський національний природний парк і Регіональний ландшафтний парк «Кінбурнська коса»).

В рамках проекту були розроблені інноваційні підходи до забезпечення туристів, що відвідують природоохоронні території цікавою та достовірною інформацією. Підготовлено брошуру «12 кроків до інтерпретації», в якій

розкриваються основні принципи інтерпретації, надаються чіткі рекомендації для гідів та екскурсоводів до створення унікальної інтерпретації природи.

Експертами проекту розроблено науково-методичне видання «Керівництво з інтерпретації природоохоронних територій», в якому запропоновані нові інтерпретації для існуючих екологічних стежок та маршрутів територій, що приймали участь у проекті. Описи маршрутів підготовлені в трьох напрямках: біологічне різноманіття, геологічне різноманіття, історична й культурна спадщина. Одним із «know-how» проекту було розробка та винесення в натуру окремих точок на стежках (маршрутах), яких нарахувалося більше 80-ти на чотирьох територіях.

До уваги керівників природоохоронних територій та іноземних туристів усі матеріали проекту підготовлені також англійською мовою, крім того спеціальним продуктом є карти маршрутів із короткими описами точок.

Для досягнення головної мети проекту, а саме сприяння кращому управлінню природоохоронними територіями, були розроблені та встановлені 20 інформаційних стендів за різними напрямками. Наприклад, жителі с. Маяки можуть ознайомитись із «Таємницями Чорного міста», яке існувало до XV ст. на берегах Дністра або дізнатися про легенди сучасних Маяк на стенді біля офісу Нижньодністровського національного природного парку. Для відвідувачів Дунайського та Карадазького заповідників підготовлені наглядні стенди про геологічні особливості територій, міграцію птахів, різноманіття рослин та тварин. На маршруті «Нульовий кілометр» туристи вивчають процеси розвитку дельти Дунаю, формування наймолодшої суші Європи та умови існування тендітної природної спадщини України.

Фінальним підсумком проекту став документальний фільм «12 кроків до інтерпретації», в якому узагальнено досвід дворічної роботи, запропоновані фрагменти лекцій ведучих експертів проекту та інтерв'ю із представниками адміністрацій природоохоронних територій.

В ході проекту було проведено декілька національних заходів: 2 робочі експертні зустрічі та семінар-тренінг «Школа інтерпретаторів природоохоронних територій», головною метою якого було надати розуміння концепції інтерпретації природи, розширити теоретичну базу при підготовці екскурсій та ознайомити учасників із практичними підходами інтерпретації природно-заповідних об'єктів. Школу відвідали понад 70 учасників, серед яких були гіді-екскурсоводи та туристичні оператори природоохоронних територій українського Причорномор'я, представники Міністерства екології природних ресурсів України та громадських організацій, вчені та викладачі вищих навчальних закладів.

В ході 2-х міжнародних зустрічей в рамках проекту, які організовувались ведучим партнером Чорноморською мережею громадських організацій, обговорювались методологічні підходи, оформлення результатів, питання національних особливостей управління природоохоронними територіями, а головне було створено міжнародну команду експертів, що є початком створення міжнародної мережі інтерпретації природоохоронних територій Чорного моря.